

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.589/2018/6. szám

A tanács tagjai: . Döme Attila a tanács elnöke

. Zumbók Péter előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes

A felperes képviselője:

. Séllei Imre ügyvéd

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

. Csoór György Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Csoór György ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Törvényszék 4.Gf.20.535/2017/12.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Járásbíróság 1.G.20.205/2016/30.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes a megye délkeleti részén, K. és B. települések közigazgatási határain belül található, 26.194 hektár kiterjedésű földterület vadászatra jogosult haszonbérelője.

- [2] Az alperes a Magyarország területét behálózó nagynyomású földgázszállító vezetékrendszer tulajdonosa és üzemeltetője, összehangolja a teljes magyarországi földgázrendszer működését.

- [3] Az alperes 2008-ban és 2010-ben a felperes által haszonbérelt földterületen az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett bányaszolgalmi jog jogosultjaként műtárgy csere és építési munkákat végzett. A tényleges kivitelezést megelőzte a földgázszállító vezeték és a mellette párhuzamosan haladó hírközlő kábel, valamint a megépítendő új vezetékszakasz nyomvonalának kitűzése. A rekonstrukció utolsó lépéseként pedig megtörtént a régi, felhagyott vezetékszakasz földből történő kiszedése, elszállítása, majd a terület rekultivációja és helyreállítása. Az alperes a munkákról az érintett ingatlanok ingatlan-nyilvántartás szerinti tulajdonosait előzetesen tájékoztatta, és őket bányakártalanítási eljárás keretében a zöldkárok tekintetében kártalanította.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes keresetében 6.558.400 forint és késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Előadta, hogy a földmunkagépekkel végzett vezetékcserélési munkák miatt a vadgazdálkodási tevékenységét nem tudta zavartalanul végezni, és ezzel összefüggésben jelentős jövedelemkiesése keletkezett. Hivatkozott arra, hogy a szolgalmi jog gyakorlásának megszokott keretét meghaladó, 40-50 évenként elvégzendő munkák a vadállomány természetes búvó-, lakó-, táplálkozási, szaporodási és költési helyét zavarták. Keresetének jogalapjaként a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.) 38. § (1), (5) és (6) bekezdését, a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 28. § (2) bekezdését és 77. §-át jelölte meg, továbbá utalt arra, hogy az alperes kártérítési felelőssége a polgári jog általános szabályai alapján is fennáll.
- [5] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Kifejtette, hogy a bányaszolgalmi joga a Bt. 38. § (4) bekezdésén alapul, az a mindenkori bányavállalkozót illeti meg, és a mindenkori ingatlantulajdonost terheli, a felperes által megtéríteni kért kár azonban a Bt. 37. § (2) bekezdésére tekintettel nem minősül bányakárnak. Állította, hogy a bányaszolgalmi joga alapján jogszerűen végzett munkát, a területet csak a munkavégzéshez elengedhetetlenül szükséges ideig és mértékben használta, annak során az irányadó jogszabályi előírásokat betartotta, ezért sem a jogellenesség, sem a felróhatóság nem állapítható meg.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság - a megismételt eljárásban meghozott - ítéletével a keresettel egyezően marasztalta az alperest.

- [7] Mindenekelőtt rögzítette, hogy a felperes ugyan az alperessel szemben bányakártalanítási eljárást nem kezdeményezett, de ez a Bt. 37. § (2) bekezdésére és 38. § (1) bekezdésére figyelemmel nem zárta ki a keresetösségi jogát. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 166. §-ára és 169. § (1) bekezdésére hivatkozással kiemelte, hogy a szolgalmi jog jogosultja a kötelezettségeinek megszegésével okozott kárért az általános szabályok szerint felel. Álláspontja szerint ebből, valamint a Bt. „32.” § (2) bekezdésének második mondatából is az következik, hogy a perben a Ptk. szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó rendelkezéseit, a Ptk. 339. § (1) bekezdését, 355. § (1), (2) és (4) bekezdését kellett alkalmazni.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a jogellenesség és a felróhatóság abból fakadt, hogy az alperes a szolgalmi joga alapján végzett, bányászati tevékenységnek minősülő munkálataival a terület élővilágát és ahhoz kapcsolódóan a felperes tevékenységét szükségtelenül, az átlagos tűréshatárt meghaladó mértékben zavarta, és ezzel kárt is okozott. Emellett bár az alperes tevékenységéhez kiemelt társadalmi és gazdasági érdek fűződik, elvárható lett volna tőle, hogy a munkák megkezdése előtt a földhasználók, s így a felperes személyéről az országos vadászati nyilvántartásból tájékozódjon, és a vadgazdálkodót a tervezett munkákról előzetesen értesítse, amelyet elmulasztott.
- [9] Az elsőfokú bíróság a kár összegét a felperes kérelmére előzetes bizonyítás keretében kirendelt igazságügyi szakértő aggálytalannak tekintett szakvéleménye alapján, a keresettel egyezően határozta meg.
- [10] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] Rámutatott, hogy az alperes felelősségét az elsőfokú bíróság által felhívott jogszabályokon túl a Ptk. 100. §-a is megalapozza, e szabályt ugyanis az alperes mint a nagynyomású földgázszállító vezetékhálózat tulajdonosa és üzemeltetője a vezetékek karbantartása során köteles betartani, és ennek megfelelően köteles más tulajdonosok szükségtelen zavarásától tartózkodni. Utalt továbbá arra, hogy a szükségtelen zavarás tilalmának megsértése miatti kártérítésre a Ptk. 339. § (1) bekezdése alkalmazandó, és figyelemmel kell lenni a Vtv. 77. §-ára is, amely alapján a vadászatra jogosult felperes a terület vadállományával kapcsolatban őt ért kárt az alperessel szemben érvényesítheti.
- [12] A jogerős ítélet indokolása szerint az alperes a tőle elvárható, körültekintő magatartás esetén felvehetett volna a kapcsolatot a területen vadászatra jogosult felperessel, és őt kellő időben értesítenie kellett volna a tervezett munkákról, különös

tekintettel azok volumenére és a környéken élő vadállományt nagymértékben zavaró hatására. Ezzel szemben a kimentéshez a másodfokú bíróság sem tartotta elegendőnek, hogy az alperes a tervezett munkavégzés megkezdéséhez képest közeli időpontokban a földtulajdonosokat értesítette. Az alperes részéről bizonyítatlannak tekintette azt is, hogy a munkálatok elvégzése nem lett volna lehetséges olyan időszakban, amikor az nem járt volna a vadállomány zavarásával, vagy lényegesen kisebb kárt okozott volna. Érvelése szerint az a tény, hogy az alperes eleget tett a munkavégzéshez szükséges építési, műszaki, környezetvédelmi előírásoknak, és a saját gazdasági tevékenységéhez mérten a munkát optimális időpontban végezte el, nem jelenti azt, hogy ezt az összességében szükségtelen zavarást a felperesnek mint az ingatlan haszonbérelőjének el kell tűrnie, és ennek következményét magának kell viselnie. E körben értékelte azt is, hogy a vezetékcserére több évtizedes üzemelés után került sor, emiatt az a szolgalmi joghoz kapcsolódó használattal szükségképpen együtt járó ellenőrzés, karbantartás mértékét többszörösen meghaladta, és ennek következménye az a zavaró hatás, amely a vadállomány károsítására vezetett.

- [13] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a kár összegének meghatározásakor helyesen vette figyelembe az alperes által - a magánszakértői vélemény megállapításaira tekintettel is - vitatott szakértői véleményt, és azt a másodfokú eljárásban - az igazságügyi szakértői működésének befejezése miatt - tanúként kihallgatott korábbi szakértő megerősítette. E szakértői megállapítások közül kiemelte, hogy más időszakban végzett munkák más módon és más károkozással érintették volna a vadállományt. Lényegesnek tartotta azt is, hogy a szakértő a kár (elmaradt haszon) mértékének meghatározását a felperes vadászati hatóságnak is átadott vadbecslési adataira és vadászati tervére, valamint a tervhez képest megvalósult vadászati ténytámaira alapította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [14] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és - tartalmilag - a kereset elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdését és 221. § (1) bekezdését, a Ptk. 100. §-át és 339. § (1) bekezdését, valamint a Vtv. 77. §-át jelölte meg.
- [15] A fellebbezésében foglaltakra - azok megismétlése nélkül - kiemelten hivatkozott. Álláspontja szerint a bíróságok helyesen állapították meg, hogy a felperes által megtéríteni kért kár nem

bányakárnak, hanem a Bt. 38. § (2) bekezdése szerinti ún. bányászati tevékenységgel okozott egyéb kárnak minősül, amelynek megtérítésére a Ptk. rendelkezései irányadóak, és ezért a Ptk. 339. § (1) bekezdését kellett alkalmazni.

- [16] Állította, hogy nem okozott kárt, a felperes ugyanis a kivitelezés helyszínén nem találkozott elhullott állatokkal, és a vadállomány csökkenésének vagy minőségi romlásának semmiféle dokumentált nyoma nem volt. Utalt arra, hogy ha történt is károkozás, az nem minősíthető jogellenesnek, mivel a munkákat a Bt. és más szakmai előírások betartásával, gyorsan és szakszerűen végezte, annak során a környezet és a földtulajdonosok érdekeit messzemenően figyelembe vette. A felülvizsgálati kérelem indokai szerint a másodfokú bíróság által kifejtettekkel szemben a munkavégzés nagyobb volumene sem teszi megállapíthatóvá a jogellenességet.
- [17] Az alperes azzal is érvelt, hogy a kivitelezést más módon nem lehetett volna elvégezni, a magatartása tehát az adott helyzetben általában elvárhatónak megfelelt, és ezzel a kimentési kötelezettségének eleget tett. Hivatkozása szerint az sem volt a terhére róható, hogy a tervezett munkákról a felperest előzetesen nem értesítette, a jogszabály ugyanis a tulajdonosok értesítését írta elő számára, amelynek eleget tett; a felperes előzetes értesítésének elmaradása - a korábbi szakértő tanúvallomásából következően - egyébként sem állt okozati összefüggésben az esetleges kárral.
- [18] A perben sem a Ptk. 100. §-át, sem a Vtv. 77. §-át nem tartotta alkalmazhatónak. Az előbbi jogszabályhely esetében ezt azzal indokolta, hogy nem szükségtelen zavarásról, hanem az általa kötelezően elvégzendő munkákkal járó szükséges zavarásról volt szó. A Vtv. 77. § alkalmazását pedig álláspontja szerint kizárta, hogy egyrészt a Vtv. 28. § (3) bekezdése bizonyos okszerű gazdasági tevékenységeket nem minősít zavarásnak, és a vezetékJog gyakorlásával járó tevékenység is ebbe a körbe sorolható; másrészt az adott törvényi rendelkezés csak a szándékos magatartást szankcionálja.
- [19] Az alperes az összegszerűség tekintetében kiemelte, hogy a kirendelt szakértő szakvéleményét a per minden szakaszában következetesen vitatta, és annak megállapításait a másodfokú eljárásban csatolt magánszakértői véleménnyel cáfolta. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a szakvélemény és a magánszakértői vélemény egybevetését mellőzte, és ennek a jogerős ítéletben nem adta indokát.
- [20] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [21] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [22] A Kúria előrebocsátja, hogy a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő - a jogi álláspont kifejtése és a jogszabálysértés konkrét megjelölése nélkül - a korábbi beadványokra utalni (BH1995.99.II., BH1998.558.II.). Ezért az alperes fellebbezésének tartalma csak annyiban volt figyelembe vehető, amennyiben az a Pp. 272. § (2) bekezdésének és az 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontjának megfelelően a megsértett jogszabályhely konkrét feltüntetésével és a hivatkozott jogszabálysértés tartalmi körülírásával a felülvizsgálati kérelem indokai között is megjelent.
- [23] A másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárási szabálysértések nélkül hozta meg a jogerős ítéletét. Az alperes a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését anélkül állította, hogy az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejtette volna. Általánosságban utalt a tényállás megalapozatlanságára, a bizonyítékok okszerűtlen, a logikai szabályokkal ellentétes módon történt mérlegelésére, valamint arra, hogy a jogerős ítélet számos valótlán tényt rögzít, az általa vitatott konkrét ténymegállapítást, és az annak alapjául szolgáló bizonyítékmérlegelési hibát azonban nem jelölte meg.
- [24] A másodfokú bíróság - a felülvizsgálati kérelemben előadottakkal szemben - a Pp. 221. § (1) bekezdése által előírt indokolási kötelezettségét is teljesítette. Részletes indokát adta annak, hogy az alperes által a magánszakértői vélemény megállapításaira is tekintettel vitatott szakvéleményt - az azt kiállító korábbi szakértő másodfokú eljárásban tett tanúvallomását is figyelembe véve - miért találta aggálytalannak, és azt a kereseti követelés összecszerúsége tekintetében miért fogadta el az ítélezése alapjául.
- [25] Az alperes ugyan a felülvizsgálati kérelmében is fenntartotta a szakvéleményt vitató álláspontját, továbbá kifogásolta a szakvélemény és a magánszakértői vélemény közötti ellentmondások feloldásának elmaradását, az ehhez kapcsolódó, adekvát eljárásjogi jogszabályhely [Pp. 182. § (3) bekezdése] feltüntetésének hiányában e felülvizsgálati támadás érdemben nem volt vizsgálható.
- [26] Az alperes ezt meghaladóan a másodfokú bíróságnak az általa megjelölt anyagi jogi jogszabályhelyeken alapuló jogi következtetéseinek helyességét vitatta. A felperes mint vadászatra jogosult haszonbérelő keresetében az alperes által a bányaszolgalmi jog jogosultjaként a tulajdonában lévő nagynyomású földgázszállító vezetékrendszer karbantartása (a vezeték cseréje) során okozott károk megtérítését kérte. Emiatt a jogvita eldöntésekor a Bt.-nek

az állított károkozó magatartás tanúsításának időpontjában hatályos rendelkezéseiből kellett kiindulni, amelyek közül a 37. § (1) bekezdése értelmében a bányavállalkozó által megtérítendő bányakár fogalmát a 37. § (2) bekezdése határozza meg. Az utóbbi jogszabályhely szerint bányakárnak minősülnek a bányászati tevékenységgel idegen ingatlanban, az épületben, az ingatlan más alkotórészében és tartozékában okozott, továbbá a vízelvonás folytán keletkezett károk, beleértve a károk megelőzésére, csökkentésére és elhárítására fordított kiadásokat is; a bányászati tevékenységgel okozott egyéb károk megtérítésére a Ptk. rendelkezései az irányadók. Ez azt jelenti, hogy a bányakár a bányászat során, lényegében jogszerű tevékenységgel okozott kár, amelyért kártalanítás jár; a bányászati tevékenységgel okozott egyéb károk megtérítésére pedig a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni (BH2010.119.I.). A bányászati tevékenység - taxatív felsorolást rögzítő - fogalommeghatározását a Bt. 49. § 4. pontja tartalmazza, de annak az alperes tevékenysége nem feleltethető meg. A bányavállalkozó fogalmát ugyanakkor a Bt. nem szűkíti le a bányászati tevékenység végzésére jogosult személyére, és egyes rendelkezései alkalmazásában annak minősíti - többek között - a szénhidrogén-szállítóvezetékek létesítésére és üzemben tartására jogosult személyt [Bt. 49. § 5. pont b) alpontja]. Mivel pedig szénhidrogén-szállítóvezeték alatt a Bt. 49. § 22. pontja szerint tartozékaival és alkotórészeivel együtt a földgázt szállító csővezeték is érteni kell, ezért az alperes a Bt. által meghatározott körben, így a Bt. 37-38. §-ainak alkalmazásában is bányavállalkozónak tekinthető.

- [27] A Bt. 38. § (1) bekezdése értelmében az ingatlan tulajdonosa (kezelője, használója) köteles tűrni, hogy a bányavállalkozó vagy a földtani kutatásra jogosult szervezet az ingatlanon, annak rendeltetésszerű használatát nem akadályozó módon megfigyeléseket, méréseket végezzen, jeleket helyezzen el, illetve az ingatlan felszíne alatt vagy felett vezetéket létesítsen. A bányavállalkozó, valamint a földtani kutatásra jogosult szervezet e tevékenységével okozott károkat a bányakárokra vonatkozó szabályok szerint köteles megtéríteni. A Bt. 38. § (2) bekezdése alapján az (1) bekezdés szerinti tevékenységnek kell tekinteni a vezetékeknek és tartozékainak esetenkénti ellenőrzését, a fenntartásával és javításával kapcsolatos munkák elvégzését, valamint a szeizmikus robbantást és felvételezést is. A Bt. 38. § (4) bekezdése szerint a szolgálat alapján a bányavállalkozó jogosult a tevékenység végzéséhez szükséges mértékben az ingatlan igénybevételeire, különösen ellenőrzés, javítás, karbantartás, kapacitásfenntartás és -bővítés, az üzemelés, a biztonság fenntartása, az üzemzavar megelőzése és elhárítása érdekében szükséges intézkedések végrehajtására. A Bt. 38. § (5) bekezdése rendelkezik arról, hogy az ingatlan igénybevétele során okozott kárt a bányakárokra vonatkozó szabályok szerint kell megtéríteni.

- [28] Mindezekből az alábbi, a kereset megalapozottsága szempontjából lényeges következtetések voltak levonhatóak. Az alperes a Bt. bányakárookra (37. §) és a felszíni ingatlantulajdon korlátozására (38. §) vonatkozó szabályai alkalmazásában bányavállalkozónak minősült. Ennek megfelelően a Bt. 38. § (2) bekezdésére tekintettel a vezetékek fenntartásával és javításával kapcsolatos munkák elvégzésével, valamint a Bt. 38. § (4) bekezdésére figyelemmel a szolgálat alapján a tevékenység végzéséhez szükséges mértékben az ingatlan igénybevételeivel, és azon belül a javítással és karbantartással okozott károkat a bányakárookra vonatkozó szabályok szerint volt köteles megtéríteni. [Mivel nem a szolgálat alapján elhelyezett bányászati létesítmény által az ingatlan rendeltetésszerű használatában keletkezett hátrányról volt szó, ezért a Bt. 37. § (7) bekezdésének a bányakárookra vonatkozó szabályok alkalmazását kizáró rendelkezése nem volt irányadó.] Ez pedig azt jelentette, hogy a Bt. 37. § (2) bekezdésének utaló szabálya folytán a Ptk. 339. § (1) bekezdésében foglalt általános deliktuális felelősségi generálklauzula a felek jogvitájában nem volt alkalmazható, az alperes a felperesnek okozott károkat a Bt. 37. § (1), (3)-(5) bekezdései alapján volt köteles megtéríteni. E jogszerű károkozás következményeként az alperest kártalanítási kötelezettség terhelte, amelynek a felróhatóság nem feltétele. Éppen ezért a jogellenesség és a felróhatóság vizsgálata a perben szükségtelen volt.
- [29] A felperes a kár bekövetkezését és annak mértékét az ismertetett tartalmú, a másodfokú bíróság által aggálytalannak tekintett szakvéleménnyel és az azt kiállító korábbi szakértő tanúvallomásával bizonyította. Azok bizonyító erejének értékelésekor a másodfokú bíróság - a fentebb írtak szerint - bizonyítékmérlegelési hibát nem vétett, ezért az alperest a keresettel egyezően marasztaló elsőfokú ítéletet helybenhagyó jogerős ítélet érdemben helyes volt, megfelelt az előzőekben felhívott anyagi jogi jogszabályhelyeknek.
- [30] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [31] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésére tekintettel az alperest kötelezte a felperes részéről felmerült - a kifejtett jogi képviselési tevékenység arányában megállapított ügyvédi munkadíjból álló - felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az általa előlegezett felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes viseli.

- [32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.
- [33] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2020. március 11.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó
bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző
HM